

RP 162/2018 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring och temporär ändring av vallagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det en del smärre ändringar av teknisk natur i vallagen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
MOTIVERING	3
1 Nuläge och föreslagna ändringar	3
1.1 Förslag gällande Europaparlamentsvalet	3
1.2 Övriga förslag	3
2 Propositionens konsekvenser	4
3 Beredningen av propositionen	5
4 Ikraftträdande	5
LAGFÖRSLAG	6
om ändring och temporär ändring av vallagen	6

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

1.1 Förslag gällande Europaparlamentsvalet

Rådets direktiv 2013/1/EU av den 20 december 2012 om ändring av direktiv 93/109/EG med avseende på vissa närmare bestämmelser för valbarhet vid val till Europaparlamentet för unionsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat där de inte är medborgare sattes i kraft i Finland genom en ändring (496/2013) av vallagen. I 177 § i vallagen konstateras det bl.a. att Befolkningsregistercentralen utan dröjsmål till den behöriga myndigheten i kandidatens hemstat ska sända de uppgifter om ansökan som behövs för att kontrollera kandidatens valbarhet. År 2016 uppmanade dock Europeiska kommissionen i sitt brev (18.7.2016; JUST/C2/RB/mb(2016) s3909004; EU Pilot 7158/14/JUST) Finland att se över lagstiftningen före nästa Europaparlamentsval, så att det i lagstiftningen, orda-grant enligt direktivet, uttryckligen konstateras att Finlands behöriga myndighet (Befolkningsregistercentralen) till den behöriga myndigheten i den andra medlemsstaten ”inom fem arbetsdagar” från det att anmälan mottogs ska lämna de uppgifter som den behöriga myndigheten begär för kontroll av valbarheten för en finsk medborgare som kandiderar i medlemsstaten i fråga. För tydlighetens skull föreslås det att en separat bestämmelse om detta, 177 a §, fogas till vallagen.

I Finland är valdagen vid Europaparlamentsvalet 2019 söndagen den 26 maj 2019. I enlighet med 171 § i den gällande vallagen ska kandidatansökningarna ges in till Helsingfors valkrets-nämnd senast tisdagen den 16 april 2019. Denna tidpunkt sammanfaller dock delvis med förfarandet för fastställande av resultatet av det riksdagsval som förrättas söndagen den 14 april 2019, eftersom resultatet av riksdagsvalet fastställs i valkrets nämnderna först onsdagen den 17 april 2019. Den parlamentariska arbetsgrupp som 2013–2014 utredde tidpunkterna för val och medborgarnas rättigheter att delta konstaterade i sitt betänkande (11.6.2014; Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 31/2014) bl.a. att 171 § i vallagen måste ändras om man vill tillåta att beslut om kandidatur i Europaparlamentsvalet fattas först efter att resultatet av riksdagsvalet har fastställts. I sådana fall då riksdagsvalet och Europaparlamentsvalet infaller samma år kan det då vara ändamålsenligt att senarelägga anmälningstidpunkten. Det bör nämnas att en kandidat som blir vald både till riksdagen och Europaparlamentet endast kan sköta det ena av dessa uppdrag åt gången. Enligt 28 § 1 mom. i grundlagen avbryts uppdraget som riksdagsledamot för den tid en riksdagsledamot är ledamot av Europaparlamentet.

För att de lagstadgade tidsfristerna för riksdagsvalet och Europaparlamentsvalet 2019 inte ska överlappa i detta avseende, föreslås det att det till vallagen temporärt och endast för tillämpning vid Europaparlamentsvalet 2019 fogas en ny 171 a §, enligt vilken tidsfristen för ingivning av kandidat-ansökningar till Europaparlamentsvalet skjuts fram med två dagar. Tidsfristen går då otvetydigt ut efter dagen för fastställandet av resultatet av riksdagsvalet, nämligen torsdagen den 18 april före klockan 16. Helsingfors valkrets-nämnd granskar ansökningarna vid sitt sammanträde tisdagen den 23 april.

1.2 Övriga förslag

Det föreslås att förfarandet i fråga om den indelning i röstningsområden som föreskrivs i 8 § i vallagen ändras så att det motsvarar den ändring av tidpunkten för förrättande av kommunalval som genomfördes 2015. Genom en ändring (563/2015) av vallagen i samband med att den gällande kommunallagen (410/2015) stiftades flyttades valdagen vid kommunalval från den fjärde söndagen i oktober till den tredje söndagen i april. De gällande bestämmelserna om indelning i röstningsområden, enligt vilka kommunen ska fatta beslut om indelning av kommu-

nen i röstningsområden och meddela magistraten beslutet senast före utgången av april, varvid den i beslutet angivna indelningen i röstningsområden träder i kraft den 15 oktober samma år, baserar sig fortfarande på den tidigare valdagen vid kommunalval. När valdagen nu har ändrats föreslås det för tydlighetens skull att det föreskrivs att indelningen i röstningsområden ska träda i kraft vid ingången av året, om kommunen fattar och meddelar magistraten sitt beslut om indelning i röstningsområden senast vid utgången av augusti föregående år. Om beslutet fattas och meddelas magistraten t.ex. i september, träder beslutet i kraft först vid ingången av året därpå.

De föreslagna ändringarna i 18 och 21 § i vallagen följer av behovet att göra det möjligt att den anmälan om rösträtt (meddelandekort) som för närvarande skickas till den röstberättigade per post endast skickas i elektronisk form. I enlighet med 11 § 1 mom. i lagen om förvaltningsgemensamma stödtjänster för e-tjänster (571/2016) ska Befolkningsregistercentralen i fråga om en meddelandeförmedlingstjänst, för elektronisk delgivning i anslutning till myndighetsverksamhet, föra ett register över de allmänna samtycken som användarna gett i fråga om ett elektroniskt delgivningsförfarande. Medborgaren ger i praktiken sitt samtycke genom att med hjälp av stark autentisering logga in på tjänsten Suomi.fi –meddelanden, där han eller hon väljer punkten ”Jag ger mitt samtycke att aktivera Suomi.fi-meddelanden. I framtiden kommer jag att få alla myndighetsmeddelanden och bevisliga delgivningar elektroniskt”. En myndighet som vill sända elektroniska meddelanden ska ansöka licens till tjänsten som en organisation som är med i tjänsten. En viktig uppgift för den som driver tjänsten (Befolkningsregistercentralen) är att ge medborgare som loggar in i tjänsten tillräcklig information om konsekvenserna av samtycke till elektronisk delgivning. En av de saker som medborgarna ska informeras om är att meddelandekortet tas emot endast elektroniskt.

Om ett sådant samtycke getts av en röstberättigad person, ska uppgiften om samtycket beträffande den röstberättigade överföras från registret (Suomi.fi –meddelanden) till rösträtsregistret. Det föreslås att till 18 § 4 mom. fogas en ny 6 punkt om detta. Till 21 § 4 mom. fogas ett omnämnande av att meddelandekortet skickas till den röstberättigade endast elektroniskt.

I samband med detta föreslås det att omnämnandet av att meddelandekortet uppgörs så att det kan användas som foljebrev vid förhandsröstning stryks i 21 § 3 mom. Vid merparten av förhandsröstningsställena används meddelandekortet numera inte som foljebrev. Inte heller i övrigt torde meddelandekortets form kräva reglering på lagnivå. Även i fortsättningen fastställer justitieministeriet formuläret för meddelandekortet med stöd av 193 §. Det bör även nämnas att meddelandekortet inte nödvändigtvis behövs vid röstning, utan den röstberättigade kan rösta även utan kortet.

Den ändring som föreslås i 19 § i vallagen anknyter till 20 § 2 mom. i den gällande kommunallagen (410/2015), enligt vilket även en utlänning som i övrigt uppfyller villkoren för rösträtt och som bor i kommunen, men som inte har en i lagen om hemkommun avsedd hemkommun, under vissa förutsättningar är röstberättigad vid kommunalval. En sådan röstberättigad ska senast den 52 dagen före valdagen skriftligen underrätta magistraten om sin önskan att utöva sin rösträtt. Uppgift om meddelandet ska göras i rösträtsregistret, och om detta föreskrivs i en ny 3 punkt som fogas till 19 § 1 mom.

2 Propositionens konsekvenser

Propositionen har inga betydande ekonomiska eller andra samhällsliga konsekvenser. En senare-läggning av tidsfristen för kandidatansökningar till Europaparlamentsvalet förbättrar dock möjligheterna för partier och andra som ställer upp kandidater att sköta kandidatuppställningen i en situation där valet förrättas endast sex veckor efter riksdagsvalet. Samtidigt blir den tid som reserveras för behandlingen av kandidatansökningar två dagar kortare i

Helsingfors valkrets nämnd, men detta uppskattas inte fördröja behandlingen av ansökningar på ett övergripande plan, trots att den i praktiken kommer att ske under påskhelgen. Detta om antalet kandidater hålls på samma nivå som i tidigare Europaparlamentsval (251 kandidater år 2014 och 241 kandidater år 2009).

Att meddelandekortet endast skickas elektroniskt leder till minskade postningskostnader, även om det i detta skede inte går att förutse hur många röstberättigade som kommer att utnyttja den elektroniska möjligheten. Allmänt taget kan möjliggörandet av elektronisk sändning av meddelande-kortet anses ligga i linje med de allmänna strävandena att främja digitalisering i statsförvaltningen.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid justitieministeriet. Utlåtanden om propositionen har begärts från finansministeriet, Befolkningsregistercentralen, Helsingfors valkrets nämnd, Finlands Kommunförbund, minister Lauri Tarasti och de partier som finns antecknade i partiregistret. I de kommentarer som inkommit (finansministeriet, Befolkningsregistercentralen, Helsingfors valkrets nämnd, Finlands Kommunförbund, minister Tarasti, Centern i Finland r.p., Svenska folkpartiet i Finland r.p. och Gröna förbundet r.p.) ansågs de förslag som ingår i propositionen vara ändamålsenliga och genomförbara.

4 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ändring och temporär ändring av vallagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vallagen (714/1998) 8 § 2 mom., 18 § 4 mom., 19 § 1 mom. samt 21 § 3 och 4 mom.,
av dem 8 § 2 mom. sådant det lyder i lag 247/2002, 18 § 4 mom. sådant det lyder i lag 496/2013, 19 § 1 mom. sådant det lyder i lag 563/2015 och 21 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1263/2015, samt
fogas till lagen nya 171 a och 177 a § som följer:

8 §

Röstningsområden

Beslutet om röstningsområdena träder i kraft vid ingången av kalenderåret, om beslutet fattats och på det sätt som magistraten bestämt meddelats den senast i augusti månad det år som föregår ikraftträdandet.

18 §

Upprättande av och uppgifter i rösträttsregister

Efter upprättandet av rösträttsregistret antecknas i registret beträffande den röstberättigade

- 1) uppgift om dödsfall, om den röstberättigade har avlidit,
- 2) för det fall att personen i fråga på det sätt som anges i 26 § har antecknats i rösträttsregistret som saknande rösträtt, uppgift om detta,
- 3) uppgifter om eventuellt rättelseyrkande och om beslut som har meddelats med anledning av det,

- 4) uppgift om huruvida den röstberättigade har utövat sin rösträtt,
 - 5) uppgift om en sådan spärrmarkering som avses i 2 mom. 11 punkten, om denna har gjorts i befolkningsdatasystemet efter upprättandet av rösträttsregistret,
 - 6) uppgift om att i det register som avses i 11 § 1 mom. i lagen om förvaltningens gemensamma stödtjänster för e-tjänster (576/2016) antecknats samtycke som den röstberättigade gett i fråga om ett elektroniskt delgivningsförfarande.
-

19 §

Tilläggsuppgifter som ska införas i rösträttsregistret vid kommunalval och Europaparlamentsval

Vid kommunalval införs i rösträttsregistret, utöver vad som föreskrivs i 18 § 2 mom., beträffande varje röstberättigad som inte är finsk medborgare uppgift om

- 1) medborgarskap,
 - 2) den tidsperiod han eller hon utan avbrott har haft hemkommun i Finland, om inte han eller hon är medborgare i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i Island eller Norge,
 - 3) att den röstberättigade gjort en anmälan till magistraten i enlighet med 20 § 2 mom. 2 punkten i kommunallagen.
-

21 §

Meddelandekort

Till meddelandekortet kan fogas av justitieministeriet utarbetad information om röstningsförfarandet och om det organ som utses genom valet.

Befolkningsregistercentralen ser till att meddelandekorten senast den 24 dagen före valdagen sänds till de röstberättigade vilkas adress är känd. Vid Europaparlamentsval sänds kort emellertid inte till sådana i rösträttsregistret införda personer som Befolkningsregistercentralen i enlighet med 26 § 5 mom. antecknar i rösträttsregistret som saknande rösträtt. Meddelandekortet sänds till den röstberättigade endast elektroniskt, om det beträffande honom eller henne gjorts en i 18 § 4 mom. 6 punkten avsedd anteckning i rösträttsregistret.

171 a §

Ingivning av kandidatansökningar vid 2019 års Europaparlamentsval

Trots vad som föreskrivs i 171 §, ska kandidatansökan vid det Europaparlamentsval som förrättas 2019 ges in till Helsingfors valkrets nämnd senast den 38 dagen före valdagen före klockan 16.

177 a §

Lämnande av uppgifter för kontroll av valbarheten för finska medborgare

RP 162/2018 rd

Om en behörig myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen begär uppgifter som behövs för kontroll av valbarheten för en finsk medborgare som kandiderar i medlemsstaten i fråga av Befolkningsregistercentralen, ska Befolkningsregistercentralen lämna uppgifterna inom fem arbetsdagar.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelsen i 171 a § gäller till och med den 29 maj 2019.

Helsingfors den 4 oktober 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Justitieminister Antti Häkkinen

Lag

om ändring och temporär ändring av vallagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vallagen (714/1998) 8 § 2 mom., 18 § 4 mom., 19 § 1 mom. samt 21 § 3 och 4 mom.,
 av dem 8 § 2 mom. sådant det lyder i lag 247/2002, 18 § 4 mom. sådant det lyder i lag 496/2013, 19 § 1 mom. sådant det lyder i lag 563/2015 och 21 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1263/2015, samt
fogas till lagen nya 171 a och 177 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

8 §

Röstningsområden

Röstningsområden

 Beslutet om röstningsområdena träder i kraft den 15 oktober, om beslutet fattas och meddelas magistraten senast i april samma år på det sätt som magistraten föreskriver. Ett beslut som fattas eller meddelas magistraten senare träder i kraft den 15 oktober följande år.

 Beslutet om röstningsområdena träder i kraft vid ingången av kalenderåret, om beslutet fattats och på det sätt som magistraten bestämt meddelats den senast i augusti månad det år som föregår ikraftträdandet.

18 §
Upprättande av och uppgifter i rösträtsregister

18 §
Upprättande av och uppgifter i rösträtsregister

Efter upprättandet av rösträtsregistret antecknas i registret beträffande den röstberättigade

Efter upprättandet av rösträtsregistret antecknas i registret beträffande den röstberättigade

- 1) uppgift om dödsfall, om den röstberättigade har avlidit,
- 2) för det fall att personen i fråga på det sätt som anges i 26 § har antecknats i rösträtsregistret som saknande rösträtt, uppgift om detta,
- 3) uppgifter om eventuellt rättelseyrkande och om beslut som har meddelats med anledning av det,
- 4) uppgift om den röstberättigade har utövat sin rösträtt,
- 5) uppgift om en sådan spärrmarkering som

- 1) uppgift om dödsfall, om den röstberättigade har avlidit,
- 2) för det fall att personen i fråga på det sätt som anges i 26 § har antecknats i rösträtsregistret som saknande rösträtt, uppgift om detta,
- 3) uppgifter om eventuellt rättelseyrkande och om beslut som har meddelats med anledning av det,
- 4) uppgift om huruvida den röstberättigade har utövat sin rösträtt,
- 5) uppgift om en sådan spärrmarkering som

Gällande lydelse

avses i 2 mom. 11 punkten, om denna har gjorts i befolkningsdatasystemet efter upp-
rättandet av rösträttsregistret.

19 §

*Tilläggsuppgifter som ska införas i röst-
rättsregistret vid kommunalval och Europa-
parlamentsval*

Vid kommunalval införs i rösträttsregist-
ret, utöver vad som bestäms i 18 § 2 mom.,
beträffande varje röstberättigad som inte är
finsk medborgare uppgift om

- 1) medborgarskap,
- 2) den tidsperiod han eller hon utan av-
brott har haft hemkommun i Finland, om
inte han eller hon är medborgare i en annan
medlemsstat i Europeiska unionen eller i Is-
land eller Norge,

21 §

Meddelandekort

*Meddelandekortet uppgörs så att det kan
användas som följbrev vid annan förhands-
röstning än hemmaröstning. Till meddelan-
dekortet kan fogas av justitieministeriet ut-
arbetad information om röstningsförfarandet
och om det organ som utses genom valet.*

Befolkningsregistercentralen ser till att
meddelandekorten senast den 24 dagen före
valdagen sänds till de röstberättigade vilkas
adress är känd. Vid Europaparlamentsval
sänds kort emellertid inte till sådana i röst-
rättsregistret införda personer som befolk-
ningsregistercentralen i enlighet med 26 § 5
mom. antecknar i rösträttsregistret som sak-
nande rösträtt.

Föreslagen lydelse

avses i 2 mom. 11 punkten, om denna har
gjorts i befolkningsdatasystemet efter upp-
rättandet av rösträttsregistret,
6) uppgift om att i det register som avses i
11 § 1 mom. i lagen om förvaltningens ge-
mensamma stödtjänster för e-tjänster
(576/2016) antecknats samtycke som den
röstberättigade gett i fråga om ett elektro-
niskt delgivningsförfarande.

19 §

*Tilläggsuppgifter som ska införas i röst-
rättsregistret vid kommunalval och Europa-
parlamentsval*

Vid kommunalval införs i rösträttsregist-
ret, utöver vad som föreskrivs i 18 § 2
mom., beträffande varje röstberättigad som
inte är finsk medborgare uppgift om

- 1) medborgarskap,
- 2) den tidsperiod han eller hon utan av-
brott har haft hemkommun i Finland, om
inte han eller hon är medborgare i en annan
medlemsstat i Europeiska unionen eller i Is-
land eller Norge,
- 3) att den röstberättigade gjort en anmä-
lan till magistraten i enlighet med 20 § 2
mom. 2 punkten i kommunallagen.

21 §

Meddelandekort

Till meddelandekortet kan fogas av justiti-
eministeriet utarbetad information om röst-
ningsförfarandet och om det organ som ut-
ses genom valet.

Befolkningsregistercentralen ser till att
meddelandekorten senast den 24 dagen före
valdagen sänds till de röstberättigade vilkas
adress är känd. Vid Europaparlamentsval
sänds kort emellertid inte till sådana i röst-
rättsregistret införda personer som Befolk-
ningsregistercentralen i enlighet med 26 § 5
mom. antecknar i rösträttsregistret som sak-
nande rösträtt. *Meddelandekortet sänds till
den röstberättigade endast elektroniskt, om*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

det beträffande honom eller henne gjorts en i 18 § 4 mom. 6 punkten avsedd anteckning i rösträttsregistret.

171 a §

Ingivning av kandidatansökningar vid 2019 års Europaparlamentsval

Trots vad som föreskrivs i 171 §, ska kandidatansökan vid det Europaparlamentsval som förrättas 2019 ges in till Helsingfors valkrets nämnd senast den 38 dagen före valdagen före klockan 16.

177 a §

Lämnande av uppgifter för kontroll av valbarheten för finska medborgare

Om en behörig myndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen begär uppgifter som behövs för kontroll av valbarheten för en finsk medborgare som kandiderar i medlemsstaten i fråga av Befolkningsregistercentralen, ska Befolkningsregistercentralen lämna uppgifterna inom fem arbetsdagar.

Denna lag träder i kraft den 20 . Bestämmelsen i 171 a § gäller till och med den 29 maj 2019.